

Тема 4.6.

Яку роль відіграє громада в житті людини, суспільства і держави?

Ця тема допоможе зрозуміти сутність поняття «громада», а також розкриє значення громади в житті людини, покаже її вплив на державу і суспільство. Ви зможете визначити, чи є громадами спільноти, до яких ви належите, поміркувати про взаємозв'язок людини, громади, держави і суспільства.

Ключові здобутки у вивченні теми

Досліджуємо поняття та явище «громади».

Розуміємо роль громади в житті людини, держави і суспільства.

Діємо, створюючи «портрет» громади.

Пригадаймо повість Івана Франка «Захар Беркут». Мешканці невеликого карпатського села Тухля відбили навалу татарського війська. У скрутну хвилину вся громада об'єдналася, люди не зважали на загрозу своєму життю і те, що їх, можливо, чекає попереду смерть: «Товариші, сміло до останнього бою!». Мужні тухольці перемогли в цій битві з чисельним татарським військом.

Голова громади Захар Беркут в кінці звертається до тухольців з такими словами: «Батьки і браття! [...] Ми побідили нашим громадським ладом, нашою згодою і дружністю. Уважайте добре на се! Доки будете жити в громадським порядку, дружно держатися купи, незломно стояти всі за одного, а один за всіх, доти ніяка ворожа сила не побідить вас».

Художник Любомир Прийма.
Ілюстрація до твору І. Франка
«Захар Беркут», 1985

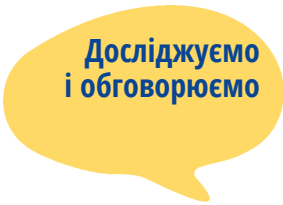
Обговорюємо

- Яку роль зіграла громада у боротьбі тухольців проти ворогів?
- Як, на думку Івана Франка, має діяти покоління нового часу щодо розбудови громадського ладу?

Модуль 1.

Що таке громада

Що ж таке ГРОМАДА? Ми можемо знайти чимало пояснень цього поняття в текстах законів, у підручниках та публіцистичних статтях.

Досліджуємо
і обговорюємо

Громада — це...

- Об'єднайтеся у чотири групи.
- Розгляньте по одному визначенню поняття «громада» і виокремте його важливі риси.
- Додаючи інформацію від кожної групи, створіть на аркуші паперу чи на дошці спільний вичерпний перелік ознак громади.

Пропонуємо чотири визначення терміни "громада".

Громада — група людей, об'єднаних спільністю становища та інтересів, що ставить перед собою певні спільні завдання. Наприклад, релігійна громада, селянська громада, організація.

Громада (лат. *politia* *політія* — община) — форма соціальної (колективної) організації людей, місцева спільнота, місцева організація та частина суспільства, характерна майже для всіх народів. Іноді — гурт дружніх людей.

Громада — жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів декількох сіл, котрі мають єдиний адміністративний центр. (За Законом України «Про місцеве самоврядування»).

Громада — це форма об'єднання людей, які протягом життя мають змогу спілкуватися, контактувати між собою. Для громади характерні: спільна територія проживання її членів, повне чи часткове самоврядування, спільне вирішення соціально-побутових проблем, взаємодопомога; дотримання звичаїв і традицій, морально-виховний вплив на членів громади.

Порівнюємо
і обмінюємося
думками

Чи є громадою люди, що мене оточують?

Подумайте про малі та великі спільноти, що вас оточують. Працюючи у групі, розгляньте запитання, що подані у таблиці. Аргументуйте свої відповіді.

Запитання	Так	Ні
1. Сім'я — це громада?		
2. Клас (школа), де я навчаюся — це громада?		
3. Мешканці під'їзду, будинку, вулиці, міста, села, де я живу — це громада?		
4. Народ України — це громада?		
5. Люди, які сповідують одну і ту ж релігію — це громада?		

Для обговорення **кожного запитання**, ведіть на дошці коротку статистику стверджувальних і заперечувальних відповідей.

■ Підсумуйте результати обговорення, обґрунтуйте свої відповіді.

Нині поняття «грумада» застосовують до мешканців певного району чи регіону (територіальна грумада), неформальних або недержавних об'єднань людей за інтересами (від хобі до суспільно значущих). Найважливішим у таких умовах об'єднуючим фактором грумади стає добровільно взята на себе відповідальність кожного з її членів за її долю.

Отже, єдність та ефективність діяльності грумади залежить від її найменшої складової — людини. Стаючи частиною грумади, людина відчуває зворотний зв'язок з нею, а грумада стає дієвою силою, що впливає на життя людини, суспільства і держави.

Цікава інформація

У кожній країні є значні особливості в організації територіальних колективів, які мають різні назви. В Італії, Бельгії, Швеції — «комуна», в Німеччині і в колишній Російській імперії — «община» та «земство», у Франції — «комуна», «департамент», «регіон», у Польщі — «гміна».

Протягом VI–IX ст. на українських землях відбувався перехід від родової до територіальної грумади. Основною формою грумади в період раннього середньовіччя була *верв*. У XIV–XVI ст. поширеною формою сільської грумади в Україні була *волость*, яка впродовж XVI ст. перетворюється у *багатодвірне село*.

Впродовж тривалого часу, від середніх віків і до початку XX ст., в різних частинах України і за різних політичних умов грумада була основною територіальною одиницею. Вона користувалася правом самоврядування, формувала свої органи управління. Збори грумади накладали податки на її членів.

Модуль 2.

Роль грумади в житті людини, суспільства, держави

Обговорюємо

Прочитайте текст, поданий нижче, і скажіть, що впливає на формування відповідального громадянина у суспільстві?

Будь-яка грумада складається з людей. Люди впливають на життя грумади, а також відчувають на собі її вплив. Людина, громадянин — це особа з такими якостями, як вміння поєднувати власні і громадські інтереси, почуття обов'язку та його посиленого виконання, суспільну активність, громадянську позицію, громадську діяльність тощо. Всі перелічені фактори зумовлюються характером розвитку суспільної та індивідуальної політичної культури, вихованням, практикою соціалізації. І всі вони формуються, перш за все, у грумаді. Отже, людина стає громадянином, насамперед, завдяки громадському впливу, тим правилам і вимогам, що створює і встановлює велика чи мала грумада.

Застосуйте набуті знання і досвід

- Розгляньте плакат «Як стати відповідальним громадянином. 10 кроків»
- Які риси характеризують відповідального громадянина?
- Про які конкретні дії відповідальної громадянської участі йде мова на плакаті?
- Поясніть, чому саме ці властивості людини важливі для життя в громаді?

ЯК СТАТИ ВІДПОВІДАЛЬНИМ ГРОМАДЯНИНОМ. 10 КРОКІВ

